

КАК ЕВЕНКИТЕ ДОКАРАЛИ СЛЪНЦЕТО ЕВЕНКИЙСКА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Ангел Каралийчев, Вела Каралийчева, 1956

chitanka.info

Далеко, далеко зад планините, там, дето свършва земята, на морския бряг, имало една тъмна страна. Никога над нея слънцето не изгрявало. Тя била обрасла с непроходима гора, с тайга.

В тайгата живеели евенките. Те ходели по горските хълмове, стреляли катерички, търсели по снега следи от росомахи и рисове.

Мъчно се прави лов на хитър звяр в гората! А в чумовете на евенките било тъмно, задимено и тъжно.

Събрали се веднъж евенките-ловци на горската полянка. Наклали огън и оставили настрана пушките и стрелите си.

Седели край огъня, ядели месо и си хортували за живота.

Изведнъж се понадигнал лишейникът-еленов мъх. А изпод него излязъл вълшебен елен. Козината му била златна, рогата — сребърни. И върху този елен седял богатирът Куладай-Мерген^[1]. В ръцете му — лък, на пояса — стрела, дрехата му златна, кожените ботуши — извезани с бисер.

Ловците така се зачудили, че дори престанали да ядат. А богатирът рекъл:

— Лошо живеете вие. И ловът ви не е лесен, и зверовете се крият от вас в дупките.

— Вярно — отвърнали ловците и въздъхнали.

— И малко елени имате.

— Вярно — отвърнали ловците и пак въздъхнали.

— В чумовете ви е студено и чедата ви често боледуват. А пък можете друг живот да живеете.

Зачудили се ловците:

— Нашите бащи и деди са живели като нас. Как тъй можем ние да живеем друг живот?

— Накрай света има слънце. То е вечен огън. Докарайте го в тайгата и вашият живот ще стане по-радостен.

Като казал това Куладай-Мерген, златният елен под него се отместил, лишейникът-еленов мъх се разтворил — и богатирът потънал в земята.

Гледат ловците — пред тях няма никой. Дали не е било всичко това сън?

Отишли в стана. Разказали на другарите си за богатира. Евенките захванали да се питат един друг:

— Какво е туй слънце? Отде се е взел вълшебният елен?

Всички питали, но никой не можел да отговори.

— Присънило ви се е — рекли на ловците шуленгите-богаташи^[2]. — Няма в тайгата златен елен. И богатир няма.

Евенките отново заживели беден живот. Много години живели в тъмнина.

Но ето че в рода Чалчигир се родил богатирът Чакулай — момък смел и силен. Той бягал по-бързо от елен, убивал летяща птица, бил добър и приветлив.

Чакулай чул за слънцето.

Отишъл в тайгата на онова място, където ловците седели някога край огъня, и казал високо:

— Аз вярвам, че има слънце. Искам да го докарам в тайгата... Искам да направя живота на евенките щастлив.

Още не изрекъл тия думи и лишейникът-еленов мъх се разтворил и изпод земята излязъл златният елен със сребърните рога.

На него седял юнакът над юнаците Куладай-Мерген. На рамото — лък, на пояса — стрели, дрехите му — златни, кожените ботуши — извезани с бисер.

— Аз зная, Чакулай, че ти си най-храбрият и най-силният между хората. Ще ти помогна да намериш слънцето. Събери толкова тревици, колкото евенки живеят в тайгата, и изплети от тях кошничка. Като я изплетеш, ела при мен. Ще тръгнем с тебе да дирим слънцето.

Лишейникът се разтворил и златният елен със сребърните рога потънал в мъха.

Чакулай се затекъл към къщи и що да види — в гората избухнал пожар.

Огънят допълзъл до лисичата дупка, лисичетата скимтят в дупката и не могат да се измъкнат.

Чакулай измъкнал лисичетата от огъня...

— Благодарим ти! — заскимтели лисичетата. — Ще дойде време и ние да ти се отплатим.

Затекъл се Чакулай в гората. И видял, че огънят е заобиколил леговището на вълка, а вълчетата не могат да се измъкнат от леговището. Спасил и вълчетата.

— Благодарим ти! — заскимтели вълчетата. — Ще дойде време и ние да ти потрѣбваме.

Втурнал се Чакулай край езерото и видял, че водата е изхвърлила на брега един шаран. Лежи шаранът на пясъка, задъхва се, не може да стигне до водата.

Чакулай взел шарана и го хвърлил в езерото. Шаранът поел дъх във водата, подал си главата и извикал:

— Благодаря! Който ми е помогнал, не се е разкаял!

Чакулай дотърчал в стана, заловил се да събира тревници и да плете чудна кошничка.

Седемдесет години прекарал над работата, а като изплел кошничката, отишъл пак в тайгата — запътил се към онова място, където приказвал с юнака на юнаците.

Но не щеш ли — на пътя се издигнала голяма планина. Застанал пред нея Чакулай и разтворил ръце:

— Какво да правя сега? Как ще премина планината?

И изведнъж — при него дотърчали лисичетата.

— Не бери грижа, Чакулай! Ние ще те пренесем отвъд планината.

Лисичетата мигом се превърнали на силни елени. Чакулай скочил отгоре им и те го пренесли отвъд планината.

Продължил пътя си по тайгата. А тайгата била обрасла с мъхнати дървета, затрупана с големи камъни и вършинак. Не можел да си пробие път.

— Как ще премина тайгата? — помислил си Чакулай. И изведнъж отпреде му изскочили малките вълчета.

— Не бери грижа, Чакулай, ние ще те пренесем през тайгата.

И вълчетата се превърнали на орли. Пренесли го на крилете си и го оставили на една широка поляна.

Поел Чакулай по-нататък из тайгата и гледа — ширнало се едно голямо езеро, бреговете му не се виждат. Замислил се:

— Как ще премина езерото?

А шаранът подал глава от водата:

— Дойде време и аз да ти потрябвам. Сядай на гърба ми!

Чакулай яхнал шарана и преплавал на другия бряг.

Стигнал до мястото, където приказвал с юнака на юнаците, а Куладай-Мерген вече бил излязъл изпод лишейника.

— Донесе ли кошничката? — запитал той.

— Ето моята кошничка. Готова е — отвърнал ловецът.

— Хубаво — рекъл Куладай-Мерген. — Ще тръгнем с тебе да дирим слънцето.

Чакулай възседнал елена зад богатира и те се понесли по тайгата.

Еленът дълго тичал. Три години се носили двамата по мъхове и блата, край реки, край планини, край сини езера.

Изведнъж отпреде им грейнала силна светлина. Гледа Чакулай — на края на земята зад широко блато стои огромно златно слънце.

— Не се ли боиш, че слънцето може да те опърли? — запитал юнакът на юнаците.

Чакулай погледнал пламтящия кръг и му станало страшно. Но той си спомнил колко тъмно и студено е в родната му страна — и страхът му преминал.

— Не, не се боя.

— Подай кошничката си и я стискай здраво. А и ти се дръж хубаво за мене! — рекъл Куладай-Мерген.

Златният елен дотърчал до слънцето и го ударил със сребърните си рога.

От слънцето се откъртило едно парче и паднало право в кошничката, която Чакулай държал в ръцете си.

Обърнали се назад и се понесли към тайгата.

Като стигнали мястото, където живеел юнакът на юнаците, еленът потънал в лишейника-еленов мъх заедно с юнака.

А Чакулай се втурнал към родния стан.

— Аз донесох слънцето! — извикал той.

Щом чули тези думи, шуленгите-богаташи всички до един дотърчали иззад дърветата.

— Не му вярвайте, няма никакво слънце! — викнали те. — Той лъже! А кошничката му трябва да хвърлим във водата!

И те се нахвърлили върху ловеца.

Чакулай започнал бой с шуленгите. Дълго време се били.

Видял Чакулай, че не ще може сам да надвие шуленгите. Току-виж, че му отнели съкровището!

Замахнал и хвърлил кошничката на върха на едно високо борово дърво.

Кошничката се обърнала. Златният слънчев къс се изтърсил от нея и се издигнал на небето.

И мигом на небето пламнал розов пожар и светлина заляла земята.

Стъписали се шуленгите, изпокрили се зад дърветата и в тайгата.

А ловците-евенки излезли от чумовете, не могли да се начудят на дивната светлина.

Елените дотърчали в стана, горските птици излетели от гнездата, зверовете излезли от дупките — всички се радвали на светлината.

— Е, какво — запитал Чакулай ловците, — вярвате ли сега, че има слънце на света?

— Как да не вярваме — отвърнали евенките, — с очите си го виждаме!

Изведнъж лишейникът посред стана се разтворил и изпод земята излязъл златният елен със сребърните рога, а на него — юнакът на юнаците Куладай-Мерген. Самият той бил в златни дрехи, кожените му ботуши — извезани с бисер, на рамото му скъпоценен лък, на пояса — стрели.

— Сядайте всички на елените — рекъл Куладай-Мерген на евенките. — Ще вървим да докараме слънцето в тайгата.

Евенките яхнали елените. Елените били сто хиляди. Сто хиляди евенки тръгнали за слънцето.

Вървели елените, а гората се отдръпвала пред тях, дърветата им стрували път.

Приближили се евенките до слънцето.

Слънцето бавно се спуснало върху рогата на елените.

Дружно се втурнали елените през тайгата — на рогата си носели слънцето за евенките. Най-напред яхал Куладай-Мерген.

Евенките докарали слънцето в своя стан. Плувнало то по небето като златно дайре. В тайгата станало топло и радостно.

А юнакът на юнаците Куладай-Мерген отишъл от тайгата в един далечен град. В града, там при русите, му дали друго име — Ленин.

Ленин докарал слънцето на евенките.

Ленин направил живота им по-щастлив и по-светъл.

Ленин обичал тайгата, обичал евенките.

И евенките обикнали Ленин завинаги. В който чум и да идеш — навсякъде ще чуеш топли думи за великия Ленин...

[1] Кулдай-Мерген — популярен герой в евенкийските, якутските и бурятските приказки. ↑

[2] Шуленга — старшина на рода. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.